

SKRIFTLIG FRÅGA TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2022-06-23
Besvaras senast
2022-06-29 kl. 12.00

Till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2021/22:1768 Behov av kraftfulla åtgärder mot välfärdsbrottslighet

Sverige har i decennier haft ett väl utbyggt välfärdssystem vars yttersta uppgift är att tillfälligt eller långvarigt stötta människor som av olika anledningar behöver samhällets hjälp. Välfärdssystemets legitimitet bygger dels på medborgarnas förtroende, dels på att utbetalningar inte går till fel personer. Det bör alltså ligga i både medborgarnas och politikernas intresse att det finns ett stort fokus på att minska bidragsfusk och organiserad brottslighet kring vårt gemensamma välfärdssystem.

Flera regeringar har genom åren tillsatt utredningar med avsikten att lösa problematiken med felaktiga utbetalningar från det statliga välfärdssystemet. Allt från slarv och otydliga processer hos enskilda myndigheter till organiserad brottslighet ligger bakom att det varje år försvinner stora belopp i felaktiga utbetalningar. Varje person som är berättigad till våra gemensamma skattemedel har en moralisk skyldighet att respektera systemet, vilket gör att myndigheterna är helt beroende av uppgiftslämnarens ärlighet. Bristerna i ett sådant system är uppenbara, inte minst i tider då den samhällseliga gemenskapen och sammanhållningen inte är vad den en gång var. Sverigedemokraterna anser visserligen att en nödvändig åtgärd skulle kunna vara att inrätta en ny myndighet för utbetalningskontroll (SOU 2020:35). Det är dock inte tillräckligt för att stävja brottsligheten mot vårt välfärdssystem.

En central del av problematiken med felaktiga utbetalningar är olika former av identitetsmissbruk. Detta har särskilt lyfts fram som ett växande och allvarligt problem av Utredningen om organiserad och systematisk ekonomisk brottslighet mot välfärden i betänkandet *Kvalificerad välfärdsbrottslighet* (SOU 2017:37). Det har också tagits upp i Polismyndighetens *Myndighetsgemensam lägesbild om organiserad brottslighet 2019*. Delegationen för åtgärder mot felaktiga utbetalningar från trygghetssystemen, FUT, slutförde under 2019 sin kartläggning och uppskattade värdet av de felaktiga utbetalningarna till cirka 18 miljarder kronor årligen.

Trots att det redan har tillsatts två stora utredningar i frågan tillsattes ännu en utredning med start 2021 (S 2021:03 2021 års bidragsbrottsutredning) som ska delredovisa i juni 2022 och slutredovisa i augusti 2023. Vad som förväntas framkomma utöver de tidigare utredningarna återstår att se, men det är tydligt att både tidigare och nuvarande regering inte har kontroll över hur de ska komma till rätta med dräneringen av välfärden. Enligt Försäkringskassan tar det

upp till ett och ett halvt år innan myndigheterna upptäcker de mer organiserade härvorna.

I ett led att motverka detta har det på senare tid höjts röster gällande ett utökat användande av biometriska data för att kunna knyta en person till en identitet. Genom att använda biometri, exempelvis fingeravtryck, kan en identitet knytas till en viss person och kan inte användas i framtida identitetsfusk. Med utgångspunkt i lagstiftningen gällande avläsning av biometriska data vid passkontroll och framtida utlämning av statligt id-kort anser vi att det i dag finns en författningsmässig grund för att införa biometriavläsning i bred skala, och därmed möjlighet att utreda avläsning av biometri vid fastställande av identitet hos Försäkringskassan och andra myndigheter.

Investeringskostnaderna skulle vara ringa, och integritetsintrånget ringa, eftersom identitetsuppgifterna aldrig skulle lämna kortet eller kortläsaren. Vinsten skulle dock vara att en person aldrig skulle kunna ha en annan identitet än den som redan sparats på kortet.

Regeringen har dock hittills motsatt sig att utreda denna effektiva metod för att motverka identitetsfusk. Man har inte heller föreslagit någon annan åtgärd som skulle kunna förbättra situationen mer än att flytta runt ansvaret. Ett annat allvarligt problem är den sekretess som råder mellan myndigheter. En del av detta kan komma att avhjälpas i och med den nya myndigheten för utbetalningskontroll. Det har dock gått snart två år utan att regeringen fattat något beslut om att gå vidare i denna fråga.

Behovet av att stoppa bidragsfusk är akut, och regeringen borde redan nu vidta åtgärder för att öka biometrianvändningen och ge Försäkringskassan och övriga myndigheter större befogenheter att dela information med varandra.

Med anledning av detta vill jag fråga statsrådet Ardalán Shekarabi:

Vilka ytterligare åtgärder avser statsrådet att vidta för att stoppa den allvarliga brottsligheten mot svensk välfärd?

.....

Julia Kronlid (SD)

Överlämnas enligt uppdrag

Lena Lindbäck